

Raadsvoorstel

Datum raadsverg.: woensdag 2 juli 2025
Agendapunt:
Zaak - documentnummer: Z21/109624 - D - 261346
Datum B&W-verg.: dinsdag 6 mei 2025

Portefeuillehouder(s): K.A.P. Leurs
P.H.J. Pustjens

Onderwerp
Verticale samenwerking met Stichting Menswel

Samenvatting

We willen structureel blijven samenwerken met Menswel voor het exploiteren van sportaccommodaties en het leveren van welzijnswerk. De huidige manier van samenwerken is juridisch niet toekomstbestendig. Daarom willen we overgaan op verticale samenwerking. De raad kan hierover wensen en bedenkingen aan ons meegeven.

Voorstel

Eventuele wensen en/of bedenkingen kenbaar te maken aan het college met betrekking tot het voornemen tot verticale samenwerking met Stichting Menswel.

Inleiding

Wij zijn voornemens om per 1 januari 2026 verticaal te gaan samenwerken met Stichting Menswel. Voordat we een definitief besluit nemen, wordt de raad in de gelegenheid gesteld om zijn wensen en bedenkingen aan ons kenbaar te maken.

De afgelopen jaren heeft de gemeente subsidies verstrekt aan Stichting Menswel Sport en Stichting Menswel voor het exploiteren van onder andere sportaccommodaties (waaronder het zwembad) en het leveren van welzijnswerk. Wij zijn tevreden over de huidige wijze waarop deze activiteiten binnen de gemeente zijn vormgegeven en willen de samenwerking met Menswel graag (duurzaam) continueren; ook omdat de activiteiten van Menswel aansluiten bij de Hervormingsagenda Jeugd, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Sportakkoord II.

Gezien discussies die daarover recentelijk zijn ontstaan bij andere gemeenten in de regio hebben wij door externe deskundigen laten onderzoeken of de huidige vorm van samenwerking duurzaam van aard is. Dat is niet het geval met als risico dat de gemeente de huidige opdracht zou moeten aanbesteden. Aanbesteding heeft niet onze voorkeur, aangezien door de gemeente de afgelopen jaren aanzienlijk is geïnvesteerd in de samenwerking met Menswel en wij tevreden zijn over de wijze waarop de activiteiten momenteel worden uitgevoerd.

Aangezien Menswel grotendeels wordt gefinancierd door de gemeente en ook voornamelijk activiteiten verricht voor de gemeente, ligt het voor de hand om verticaal te gaan samenwerken. Voorwaarde voor verticale samenwerking is namelijk dat de aanbestedende dienst (gemeente) toezicht uitoefent op de rechtspersoon (Menswel) zoals op zijn eigen diensten. Daarnaast moet deze rechtspersoon het merendeel van zijn werkzaamheden verrichten ten behoeve van de aanbestedende dienst.

Met het verticaal samenwerken door de gemeente met Menswel wordt voorkomen dat de gemeente de activiteiten van Menswel dient aan te besteden.

Inhoudelijke toelichting

Wij streven ernaar om de gezondheid van inwoners te bevorderen, althans een omgeving te creëren die gezondheid bevordert. Dit doen wij door proactief in te zetten op sport en beweging. Menswel levert aan die doelstellingen een belangrijke bijdrage met de exploitatie van verschillende sportaccommodaties (waaronder het zwembad). Daarnaast zetten wij tevens in op preventieve hulpverlening om daadwerkelijke hulpvragen in een later stadium te voorkomen. Het welzijnswerk binnen de gemeente wordt eveneens geleverd door Menswel. Met de verticale samenwerking blijft de gemeente bovenstaande activiteiten op een rechtmatige wijze afnemen van Menswel en krijgt zij daarop meer invloed.

De gemeente heeft de afgelopen jaren zowel inhoudelijk als financieel geïnvesteerd in Menswel. De activiteiten moeten rechtmatig worden ingekocht. Als de gemeente de activiteiten op de huidige wijze wil continueren (zonder dit aan te besteden), moet worden voldaan (en blijvend voldaan worden) aan de criteria die gelden voor verticale samenwerking (ook wel 'quasi inbesteden' genoemd). Dit is uitgewerkt in artikel 2.24a van de Aanbestedingswet en houdt het volgende in:

- a. de gemeente oefent toezicht uit op Menswel zoals op zijn eigen diensten;
- b. meer dan 80% van de activiteiten van Menswel worden geleverd aan de gemeente.

Het voorgaande betekent concreet dat de huidige stichtingen van Menswel (Stichting Menswel Sport en Stichting Menswel) zullen opgaan in één stichting en de gemeente daarop zal toezien alsof de stichting onderdeel is van de gemeente. Momenteel wordt niet voldaan aan de voorwaarden voor verticale samenwerking. Daarvoor is een statutenwijziging noodzakelijk. Dat gaat met name om het zogenoemde toezichtcriterium. Met wijziging van de statuten zal het college doorslaggevende zeggenschap krijgen binnen de stichting. Dat wordt gewaarborgd door:

- het kunnen benoemen en ontslaan van de bestuurder en toezichthouders;
- door een instemmingsrecht op onder andere (strategische) besluitvorming.

Na definitieve besluitvorming zal in overleg met Menswel worden toegewerkt naar een fusie (één stichting) en worden de statuten van deze stichting aangepast. Tevens wordt afgestemd met de belastingdienst (zie financiële toelichting) en sluiten Menswel en de gemeente in de nieuwe situatie een overeenkomst van opdracht, waarin de uitvoering van de activiteiten voor de aankomende jaren duurzaam wordt uitgewerkt en vastgelegd. Op deze wijze waarborgen wij dat inwoners op een laagdrempelige wijze duurzaam kunnen blijven bewegen en waar nodig welzijnshulp kunnen ontvangen. Deze afspraken zullen niet marktconform zijn en om die reden wordt de raad tevens gevraagd om het eerder genomen algemeen belang besluit te actualiseren, zodat dit aansluit bij de voorziene situatie en werkwijze. Dit wordt de raad voorgelegd bij separaat raadsvoorstel (kenmerk Z25/184399 - D-261190).

Financiële toelichting

Op dit moment bestaat Menswel uit drie stichtingen die gezamenlijk een personele unie en fiscale eenheid btw vormen. Eén van deze stichtingen verricht activiteiten in de gemeente Maasgouw. Dit betekent dat medewerkers binnen de stichtingen onderling kunnen worden ingezet, zonder dat daarvoor btw in rekening hoeft te worden gebracht. In het geval twee stichtingen worden samengevoegd (door middel van een fusie) en deze stichting verticaal gaat samenwerken met de gemeente, komt de huidige fiscale eenheid te vervallen. Dit betekent dat de resterende twee stichtingen mogelijk onderling btw in rekening dienen te brengen bij het uitleen van personeel en de kosten daardoor iets kunnen oplopen. Dit kan mogelijk worden gemitigeerd door te gaan werken met het leerstuk 'kosten voor gemene rekening'.

Daarnaast betaalt de gemeente geen btw aan Menswel, als zij de activiteiten subsidieert. Dat wordt mogelijk anders in het geval de subsidie verandert in een overeenkomst van opdracht. Om de btw-last beperkt te houden is de gemeente geadviseerd om in overleg met de fiscus te onderzoeken of het mogelijk is dat de gemeente en de stichting een fiscale eenheid btw worden. Dit houdt in dat de gemeente en de stichting ook fiscaal worden gezien als één partij. Het gevolg hiervan zou zijn dat onderling geen btw in rekening hoeft te worden gebracht. In het geval het college daarnaast gaat over het ontslag en de benoeming van de bestuurder en de volledige raad van toezicht kan tevens aanspraak worden gemaakt op een vrijstelling van de vennootschapsbelasting (quasi-inbestedingsvrijstelling).

Samen met Menswel en de externe fiscalist is onze beoordeling dat de kosten voor de gemeente ten opzichte van de huidige situatie niet veranderen.

Juridische toelichting

Op basis van artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet is het college bevoegd tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt genomen nadat de raad hiervan in kennis is gebracht en in de gelegenheid is gesteld wensen en bedenkingen kenbaar te maken bij het college. De verticale samenwerking met Menswel valt onder de werking van genoemd artikel uit de Gemeentewet. Vandaar dat de raad via dit voorstel wordt gevraagd eventuele wensen en bedenkingen met betrekking tot de verticale samenwerking naar voren te brengen. De wensen en bedenkingen die de raad kenbaar maakt, worden afgewogen in ons definitieve besluit.

Duurzaamheid / Cittaslow

De activiteiten van Menswel sluiten aan bij landelijke afspraken zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), de Hervormingsagenda Jeugd en Sportakkoord II. Daarmee draagt de samenwerking bij aan een gezonde en sociale leefomgeving voor onze inwoners.

Risico's

Als we niet kiezen voor verticale samenwerking, moeten we mogelijk aanbesteden. Dat is onwenselijk. We hebben als gemeente veel geïnvesteerd in Menswel en zijn tevreden over de uitvoering. Aanbesteden betekent dat we die samenwerking en invloed kunnen verliezen.

Bij het wijzigen van de statuten en het samenvoegen van de stichtingen kunnen juridische of organisatorische complicaties ontstaan, die vertraging kunnen opleveren.

Als de Belastingdienst de nieuwe samenwerking anders beoordeelt dan nu voorzien kunnen financiële gevolgen ontstaan, zoals extra btw-kosten. Daarom stemmen we hierover tijdig af met de Belastingdienst.

Burgerparticipatie

Menswel werkt nauw samen met een grote groep vrijwilligers. Deze vrijwilligers zijn onmisbaar voor de vele welzijnsactiviteiten. Het is belangrijk dat de vrijwilligers hun inzet kunnen blijven voortzetten zoals zij dat gewend zijn. Met de verticale samenwerking blijft Menswel actief in onze gemeente.

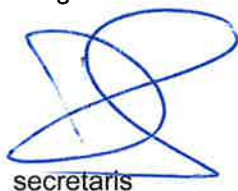
Bijgevoegde stukken

N.v.t.

Ter inzage liggende stukken

N.v.t.

Burgemeester en wethouders van Echt-Susteren,

secretaris

voorzitter